

Posudek na bakalářskou práci Petry Macháčkové „Vize postčlověka. Pojednání o možnostech transformace člověka u Descarta, Fišera a Moora“

FHS UK

Tématem bakalářské práce je proměna člověka v podání tří filosofů: R. Descarta, E. Bondyho a M. Moora. U každého autora je stručně, ale v důležitých ohledech pečlivě, nastíněno jeho teoretické východisko a poté jeho pojetí proměny člověka. Na závěr jsou tato tři podání tématu porovnána. Cíl práce je velmi jasně formulovaný a sledovaný.

Z akademického hlediska je práce nepochybně přijatelná, autorka správně cituje a příliš nevybočuje z odborného stylu. V části věnované R. Descartovi autorka píše stylem asi částečně inspirovaným barokním textem, s nímž pracuje: často nejprve prohlásí za pravdivou tezi, kterou v následujících odstavcích popře. V práci je poměrně hodně překlepů a gramatických chyb.

Za nejvýznamnější považuji na práci dost přesné zvládnutí velmi náročných myšlenek uvedených autorů, včetně rozlišení tělo-duch nebo formální-předmětná realita, v nichž obvykle dochází k chybám a zmatkům. Bakalářská práce svým zaujetím pro věc výrazně překračuje nároky, které jsou na ni kladeny.

K práci mám následující drobné připomínky:

- Označení rozprostraněnosti za eukleidovský prostor (s. 10) je z dnešního pohledu spíše matoucí (vyvolává totiž dojem, že by mohl být i jiný) a v celku práce k ničemu neslouží; bylo by proto lepší ho vypustit.
- Systematicky v práci kolísá používání slova „přirozenost“, resp. „příroda“. Zčásti to odpovídá věcnému napětí mezi výchozím stavem a proměnou člověka (s. 13 a 14), ale místy to mate.
- Za trochu zjednodušenou považuji formulaci na s. 25, podle níž E. Bondy „co upřel... substancí, vkládá do rukou člověka“. Jednak je třeba dát pozor, aby nakonec nebyla substance nějak (třeba v určení dobro-zlo) ve výkladu i navzdory autorovi zachována, jednak bych byl s axiologickými určeními v nesubstančním modelu opatrnější. K tomu doporučuji např. text *Ontologie beze všech určení* (1991).
- Zmínka o dualismu (s. 27) je spíše matoucí. Po dobrém výkladu myšlenek R. Descarta v předchozí kapitole je přinejmenším nadbytečná, i kdyby textově vycházela z toho, co E. Bondy v této souvislosti sám píše.
- Za podobně zavádějící považuji průběžné srovnávání jednotlivých podání proměny člověka, které je zprostředkováno odkazy na F. Nietzscheho a „vůli“ (např. s. 27, 34). Domnívám se, že by bohatě stačilo srovnat uvedená tři hlavní pojetí, a nemíchat do toho ještě něco dalšího.
- Závěrečné srovnání myšlenek R. Descarta a E. Bondyho (s. 41 až 44) vychází jednostranně z pohledu na descartovského ducha a přirozenost jako na omezení. To ale není nijak podloženo v samotném textu práce; a domnívám se, že to ani nijak podloženo být nemůže, protože nic, co by při své proměně člověk udělal (ať už tedy udělá cokoli v nejširším smyslu, v němž E. Bondy píše), descartovská přirozenost

neomezuje – a descartovský duch to, myslím, zvládne. Domnívám se, že toto konstatování není ani v nejmenším popisem vlastností ducha nebo přirozenosti, ale pouhým upozorněním na význam, v němž raně novověcí autoři slova „duch“ a „přirozenost“ používali. Tím autorka navázala na kolísání významu slova „přirozenost“, na něž upozorňuji výše.

- Srovnání myšlenek E. Bondyho a M. Moora je pěkné, ale jeho oprávněnost neumím posoudit.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji její hodnocení **výborně**.

4. srpna 2010

Mgr. Tomáš Holeček, Ph.D.